

Đừng Như Tôi, Còn Ray Rứt vì những gì Thiếu Sót

Vũ Thế Thành

Sáng nay, khi xuống lầu đi làm, tôi buột miệng

- Mẹ ở... (... nhà, con đi làm đây!)

Tôi khựng lại, chợt nhớ ra bà mất rồi. Tôi nhìn lên bàn thờ, thắp nén nhang, rồi đi... Như vậy là tôi đã đứng về phía những người không còn mẹ...

Thằng con tôi, 16 tuổi, tối qua đi học về, lao cái xe đạp vào nhà, la to từ ngoài cổng:

- Chào bà.... (... nội, con học về).

Thằng nhóc cũng khựng lại..., huống gì kẻ quá nửa thế kỷ sống với bà, đâu dễ gì điều chỉnh một thói quen đã trở thành mãn tính. Vẫn biết từ sinh là lẽ thường... nhưng trước cái chết của người thân, chẳng có nỗi đau nào giống nỗi đau nào. Tôi không nói đến tình thương của con cái đối với cha mẹ, ai nhiều hơn ai, nhưng tôi biết một điều, những người con sống với mẹ chung một mái nhà, khi mẹ mất, sẽ có cảm giác mất mát lớn vô cùng. Thời gian chung sống càng dài, cảm giác đó càng lớn. Cảm giác mất mát lớn là vì thế, hụt hẫng vì thói quen bỗng nhiên mất đi.

Mẹ tôi năm nay 93, thuộc hàng đại thọ rồi. Ai trong trong chúng ta dám nghĩ mình có thể bước đến mức đó? Bà bị huyết áp cao, đôi khi viêm phổi, suy tim lai rai, nhưng bà mất không phải vì những bệnh đó mà vì... tuổi già. Cách đây 3 tháng, bà bỗng nhiên chán ăn, và rồi chán uống (nước). Cơ thể vẫn có nhu cầu nước, nhưng bà không thấy khát. Cơ thể vẫn có nhu cầu thực phẩm (đạm, lipid, glucid), nhưng bà không cảm giác đói... Bác sĩ nói, chắc chỉ còn vài tháng...

Một người có nghề khoa học thực phẩm như tôi đâu dễ gì bỏ cuộc. Tôi làm riêng thực đơn cho bà, sao cho uống ít nhất và dễ uống nhất, nhưng tạm đầy đủ chất bổ dưỡng cần thiết: sữa bấp, sữa đậu xanh, Milo, Ovaltin, nước ép trái cây... Bà ngán sữa, thỉnh thoảng mới “độn” thêm một chút “Ensure”. Nhưng điều khó khăn nhất vẫn là, làm sao cho người già “ngán ăn sợ uống” chịu dùng số thực phẩm ít ỏi đó... Ép uống có khi bà hắt tay, giận dữ. Mỗi lần như thế, uống nhiều lắm chỉ được chừng 50 ml. Có lần bí quá, tôi phải xài tới... mật ong, nhưng bà cũng chỉ được nửa thìa.

Đôi lần tôi tự hỏi, có cần phải tạo thêm phiền muộn cho người già đang ở ngưỡng cửa về bên kia thế giới như vậy chẳng? Nhưng liệu có thể đành lòng nhìn bà hao mòn dần như vậy không? Mọi người phải thay nhau giả vờ hỏi chuyện ngày xưa với bà, khi bà vui thì đưa ly ra... Dụ ngày không được, thì dụ đêm. Thức đêm tâm tình với bà, bà cũng chịu uống chút chút. Có khi cả ngày không uống hết nửa ly trái cây, tôi rót nước mắt:

- Mẹ muốn bỏ con và các cháu đi sao?

Bà cầm lấy tay tôi, ngược mắt nhìn như van xin:

- Mẹ sợ ăn... mẹ ói...

Người già “ngán ăn sợ uống” dường như sống trong thế giới khác, đâu phải là thế giới của logic y học với đầy đủ lý lẽ. Bà sống trong thế giới trầm lặng, bên ngưỡng cửa về với ông bà, về với cội nguồn... Còn gì để mất? Còn gì để sợ? Chỉ còn lòng thương yêu con cháu, và nếu sợ điều gì, đó là sợ bị... bỏ rơi. Có người bên cạnh, có người hỏi han là sức sống còn được níu kéo.

Nhưng trong sâu thẳm, tôi vẫn không sao chấp nhận mẹ tôi ra đi chỉ vì... không ăn uống. Rồi có lần tôi giả vờ giận bà bỏ đi. Ra ngoài đường, móc phone gọi thằng con dụ bà uống tiếp, thì bà uống. Chắc sợ thằng con bỏ đi thật. Mỗi lần dụ được bà uống, các con tôi đều phone cho tôi để... khoe thành tích. Có ngày bà uống đủ “tiêu chuẩn”, nhưng (rất) thường là không. Nhưng mấy cái “thủ đoạn” vật này cũng chẳng xài được lâu. Truyền dịch không phải là giải pháp tốt cho người già, dù là dung dịch muối đẳng trương, dịch glucose hay dịch đạm, vì dễ gây shock tim (sức tim bơm không nổi). Nhưng ông bạn bác sĩ nội khoa dường như cũng “máu” với tính lì lợm của tôi, cài máy đo huyết áp, vừa đo vừa truyền, truyền dịch khoảng 1/3 chai là ngưng, miễn sao có nước. Cách vài ngày lại truyền như thế, hôm đạm, hôm đường. Hai mươi chín Tết truyền, mùng một Tết cũng truyền... Đánh “du kích” để dành giựt với tử thần là vậy.

Suốt mấy tháng trời, tôi sống với chút hy vọng mong manh đó, biết đâu bà sẽ biết đói và biết khát lại. Nhưng tuyệt vọng thì nhiều. Mỗi ngày tuyệt vọng chồng lên tuyệt vọng... Mỗi sáng thức dậy, thấy yên tĩnh, nghĩa là bà còn sống,... Tôi nhủ thầm, như vậy là mình còn cơ hội “chiến đấu” thêm 24 giờ nữa. Ngày qua ngày như thế...

Hai ngày cuối cùng, đôi mắt bà tinh sáng lạ thường, bà thường nắm chặt tay tôi, nắm chặt lắm, tay kia chỉ vào bụng bà (hàm ý mẹ đẻ con ra), rồi chỉ vào ngực bà (hàm ý thương lắm). Bà cũng làm như thế với các cháu. Bà ra đi nhẹ nhàng. Lúc đó cả nhà còn thức...

Dọn dẹp nhà và thay quần áo cho bà xong, tôi quỳ xuống, vái bà ba lạy, tạ ơn sinh thành dưỡng dục. Ngày mai tang lễ, tất cả với tôi chỉ còn là thủ tục...

*****

Ba tôi mất sớm. Mẹ tôi là người đàn bà không biết chữ, bán xôi dạo, nuôi tôi ăn học. Nay kiến thức tôi đủ để đứng trên bục giảng đường đại học. Nhưng kiến thức dù to lớn đến đâu cũng chỉ là phương tiện, chỉ có tấm lòng đơn sơ mới tạo ra nhân cách. Tôi chợt thấy mình nhỏ bé, quá nhỏ bé so với bà.

Thư này tôi chỉ gửi đến các thân hữu còn mẹ, như một chút chia sẻ thay cho lời cảm tạ. Các bạn còn cơ hội, còn tôi thì không. Hết rồi! Tôi không còn phải hãi sợ mỗi khi nghe tiếng chuông điện thoại, mà tôi nơm nớp lo rằng đó là cuộc gọi từ nhà tôi.

Có những đêm rủ rỉ nói chuyện với mẹ, tôi mới hiểu ra tâm tư của người già sắp sửa ra đi, khác xa với lý lẽ khôn ngoan của sự đời. Thuốc men hay thực phẩm là thứ yếu. Niềm vui quan trọng hơn nhiều, dù chỉ là nụ cười héo hắt trên môi họ. Một cái gật đầu của người già sắp về bên kia thế giới là dấu hiệu của sự thỏa mãn. Để làm cho họ gật đầu, thì tiền bạc, quyền lực hay lý luận khoa học trở thành vô nghĩa. Chỉ có tấm lòng, bạn ơi! Chỉ có tấm lòng và sự kiên nhẫn của chính bạn thôi.

Tôi đã hiểu ra, nhưng lại mãi mê vật lộn với thần chết, và chính cái "khôn ngoan" đã ngăn trở tôi tiếp cận trọn vẹn với niềm yêu thương của mẹ, với những điều đơn sơ mà mẹ tôi cần nhất. Xin các bạn đừng như tôi...

Lá thư cảm tạ có thể xem như kết thúc ở đây.

Trong file "For sons and daughters" mà bạn tôi gửi, có những câu người cha/mẹ tâm sự với các con thế này (tạm dịch):

- Và ngày nào đó, mẹ sẽ nói với con rằng mẹ không muốn sống nữa, mẹ sẽ chết. Con đừng nổi cáu... Rồi có ngày con sẽ hiểu...
- Con hãy hiểu, tuổi già của mẹ đâu nghĩa là được sống, mà chỉ là sống tạm.
- Rồi có ngày con sẽ hiểu, dù còn thiếu sót, nhưng lúc nào mẹ cũng muốn làm những điều tốt đẹp nhất cho con, lúc nào mẹ cũng cố hết sức để lo liệu cho con nên người.
- Đừng buồn con ạ! Đừng bức xúc hay tuyệt vọng khi nhìn thấy mẹ (suy kiệt). Chỉ cần con ngồi bên mẹ, ráng hiểu mẹ, và giúp mẹ như mẹ đã làm cho con từ thuở đầu đời
- Hãy dìu mẹ đi... hãy giúp mẹ đi trọn cõi trần với lòng yêu thương và kiên nhẫn. Mẹ sẽ dành cho con nụ cười và niềm thương yêu vô hạn như suốt đời mẹ đã làm như thế với con.

Tôi lặng người khi đọc những dòng chữ đó, như có ai rọi thấu tâm tư, từ lâu rồi mơ hồ chẳng biết đúng hay sai. Mọi phân tích khoa học để đưa tới hành động tưởng chừng hợp lý và thực tế, nhưng có khi trở nên vô nghĩa với người già. Có những cảm nhận trùng hợp giữa lá thư cảm tạ và lời tâm sự của cha mẹ già, nhưng muộn rồi. Tôi đã từng hiểu ra nhưng chưa hiểu thấu. Tôi nhớ lại đôi mắt của mẹ nhìn tôi như van xin: "Mẹ sợ ăn... mẹ ói...".

Tôi úp mặt vào đôi bàn tay. Tôi biết mình đang ray rứt và sẽ còn ray rứt...

Vũ Thế Thành